

*Нечипоренко А.В.,
аспірант кафедри фінансів,
Університет державної фіскальної служби України*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті розглянуто зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. Виокремлено фінансові інструменти, що дали змогу країнам досягти високих темпів розвитку регіонів. Визначено необхідність застосування фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні з урахуванням досвіду розвинених країн світу.

Ключові слова: фінансові інструменти, регіональна політика, регіональний розвиток, децентралізація, міжбюджетні трансферти, агенції регіонального розвитку.

Постановка проблеми. Вибір України в напрямі євроінтеграції зумовлює необхідність застосування нових підходів до регіонального розвитку, визначення цілей, пріоритетів та інструментів реалізації регіональної політики. За таких умов питання щодо розгляду зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку набуває великого теоретичного та практичного значення. І саме досвід розвинених країн світу, зокрема країн Європейського Союзу, у сфері регіонального розвитку є корисним для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку розглядали у своїх працях такі вітчизняні вчені, як: С. Біла, Я. Жаліло, В. Жук, Т. Забуковець-Ковачич, С. Карпець, В. Керецман, І. Луніна, С. Писаренко, В. Руденко, Т. Стройко, І. Сторонянська, Л. Тарангул, Л. Українець, А. Ткачук та ін. Проте нові виклики та загрози, що пов'язані з посиленням дисбалансів розвитку окремих регіонів, зумовлюють необхідність подальших досліджень та пошуку дієвих фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку з урахуванням досвіду розвинених країн світу.

Мета статті полягає у розгляді зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку та визначенні інструментів, які є доцільними для застосування у вітчизняній практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіоналізація та децентралізація стали провідними принципами європейської та світової політики, що вплинуло на зростання ролі багаторівневого управління і суттєві зміни в організації регіонального рівня управління. Процеси децентралізації, що відбуваються у більшості європейських країн, супроводжуються введенням і реалізацією принципів досконалого управління під впливом європейської регіональної політики.

Вирівнювання розвитку регіонів є важливим аспектом європейської ринкової економіки і визначає політику Європейського Союзу у сфері регіонального розвитку. В Європейському Союзі питанням регіональної політики увага приділяється з 50-х років XX ст. Протягом тривалого проміжку часу країни ЄС орієнтувалися на цілі рівності у розробленні регіональної полі-

тики, проте із середини 70-х років XX ст. поступово все більше уваги почали приділяти економічній ефективності. Регіональна політика почала орієнтуватися на економічне зростання через розвиток конкуренції і зменшення безробіття [1, с. 32].

Також серед важливих механізмів регіональної політики попри політичні і фінансові засоби та методи широко використовуються науково-координаційні заходи, які об'єднують розроблення численних проектів щодо вирішення певних економічних, соціальних, екологічних проблем окремих країн – членів ЄС (чи груп таких країн), з активним обговоренням результатів їх упровадження на щорічних наукових конференціях і нарадах [2, с. 24].

Регіональна політика країн – членів ЄС традиційно використовувала інструменти, які набувають різного значення для різних країн. Відносна важливість різних інструментів змінювалася з часом. Із погляду історичного розвитку можна виділити п'ять великих груп таких інструментів [3, с. 298]:

- засоби стримування розміщення нових підприємств у перенаселених регіонах (столичні регіони, їх пригорода або густо заселені та перенаселені райони (Франція));
- просторова організація економічної діяльності країни (механізм державного впливу на галузеві ринки шляхом розміщення підприємств державного сектору (Італія));
- державне фінансове стимулювання (дотації, кредитування, інвестування, субсидіювання тощо);
- створення інфраструктури (у тому числі механізми концесії у сфері транспорту, застосовані в скандинавських країнах);
- «м'які» засоби стимулювання соціально-економічного розвитку (створення прийнятної бізнес-середовища, підтримка інформаційних мереж, освіти, науково-дослідної та технічної діяльності).

За минулі два десятиліття роль засобів стримування і просторової організації економічної діяльності країни суттєво скоротилася. Засоби стримування використовували такі країни, як Франція (стосовно Парижа і його передмість) та Велика Британія (до Лондона і південно-східного регіону). Однак Велика Британія відмовилася від цієї політики в 1970 р. Правила, що стосуються району Парижа, чинні й дотепер, але вони були пом'якшені в середині 80-х років XX ст. у зв'язку зі зниженням конкурентоспроможності цього міста як європейської столиці.

Вплив держави на реалізацію регіональної політики в країнах – членах ЄС значно зменшився через скорочення суспільного сектора в економіці. Приватизація виробництва позбавила уряд можливості впливати шляхом прийняття рішень про інвестиції в зазначенні виробництва, тому більшість країн – членів ЄС як інструменти регіональної політики використовують три останні групи. Отже, такі інструменти регіональної політики, як фінансове стимулювання, розвиток інфраструктури та «м'які» засоби стимулювання регіонального розвитку, застосовуються у більшості країн – членів ЄС і донині.

Фінансові інструменти стимулювання розвитку регіонів існують майже в усіх країнах – членах ЄС. Такі інструменти, як інвестиційний грант, субсидіювання відсоткових ставок використовуються у Бельгії, Німеччині, Греції, Норвегії, Португалії, Великій Британії; податкові пільги – у Фінляндії, Франції, Греції, Італії; субсидії, пов'язані з використанням робочої сили, – в Австрії, Бельгії, Франції, Ірландії, Швеції, Великій Британії; податкові знижки на амортизацію – у Греції; трансграничні пільги – у Фінляндії, Швеції для зацікавлення фірм розміщувати виробництво або інвестиції в проблемних регіонах [3, с. 299].

Таким чином, використання фінансових інструментів стимулювання розвитку регіонів у країнах – членах ЄС суттєво відрізняється (табл. 1).

Розглянемо більш детально використання фінансових інструментів стимулювання розвитку регіонів у європейських країнах. Так, аналіз досвіду Німеччини щодо фінансування економічного розвитку регіонів слід розпочати з розгляду стратегії регіонального розвитку. Головним інструментом реалізації стратегії регіонального розвитку в країні є спільне завдання Федерації та земель «Вдосконалення регіональної економічної структури». Це Закон від 6 жовтня 1969 р., який докладно розкриває механізм державного регулятивного впливу на розвиток регіонів. Відповідно до цього Закону, допомога повинна надаватися депресивним регіонам або регіонам зі слабкою економічною структурою, а також може надаватися тим регіонам, які вагомо впливають на розвиток структурно відсталих територій. Головна мета цієї допомоги – створення умов у слабких регіонах для їхнього саморозвитку через пришвидшення інвестиційної діяльності та створення висококонкурентних підприємств. Головну відповідальність за економічний розвиток регіонів несуть землі, тому їм надається право визначати, яким підприємствам надавати допомогу і в якому обсязі, виділяти галузеві

та територіальні пріоритети, розподіляти кошти та контролювати їх використання. Для втілення стратегічних напрямків регіонального розвитку розроблено координаційні рамки зі сприяння розвитку регіональних економік, які передбачають: оцінювання та визначення регіонів, яким необхідна допомога; величину фінансової допомоги та форми її надання; конкретні проекти та заходи, яким буде надаватися сприяння; вирішення умов використання коштів та їх повернення [4, с. 253–254].

Для німецької бюджетної системи характерна триступенева система міжбюджетного вирівнювання. По-перше, здійснюється прибуткове вирівнювання через надходження ПДВ до бюджетів суб'єктів федерації. Другий вид міжбюджетного вирівнювання полягає в перерозподілі бюджетних ресурсів між бюджетами земель без утручання з боку федерального уряду. Як критерій для визначення одержувачів трансферту розраховується регіональний фіскальний потенціал, який є сумою податкових доходів регіонального бюджету з коригуваннями на надані податкові пільги та обсяг податкових доходів місцевих бюджетів, скоригованих, своєю чергою, на щільність населення, ступінь урбанізації. Третім видом фінансової підтримки регіонів у Німеччині є прями федеральні гранти деяким територіям. При цьому розрізняються трансферти територіям із низьким рівнем бюджетних доходів, а також територіям із високим рівнем бюджетних доходів як компенсація за високий обсяг вирівнюючих платежів на користь східних земель, трансферти на особливі потреби деяким землям, трансферти на погашення заборгованості регіональними бюджетами, трансферти бюджетам східних земель для стимулювання інвестицій та економічного зростання.

Загальна ефективність системи міжбюджетних відносин у Німеччині визначається чітко встановленою та збалансованою системою чинників, які точно відповідають особливостям держави: ступенем децентралізації бюджетної системи, наявністю

Таблиця 1

Фінансові інструменти стимулювання розвитку регіонів у країнах – членах ЄС

Країна – член ЄС	Фінансові інструменти								
	Основні дотації	Субсидії	Податкові пільги	Прискорена амортизація	Субсидії на працевлаштування	Транспортні пільги	Регіональні позики	Створення спеціальних фондів	Інвестиційні гранти
Австрія	+	-	-	-	+	-	-	-	-
Бельгія	+	+	-	-	+	-	-	-	-
Велика Британія	+	+	-	-	+	-	-	-	-
Греція	+	+	+	+	-	-	-	-	-
Данія	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Ірландія	+	-	-	-	+	-	-	-	-
Іспанія	+	-	-	-	-	-	-	+	+
Італія	+	-	+	-	-	-	-	+	+
Люксембург	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Нідерланди	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Німеччина	+	+	+	-	-	-	+	+	+
Португалія	+	+	-	-	-	-	-	-	-
Фінляндія	+	-	+	-	-	+	-	-	-
Франція	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Швеція	+	-	-	-	+	+	-	-	-

Джерело: складено автором за даними [3, с. 293–315]

регулюючих податків, частками доходів і витрат центрального уряду, обсягом і способами надання фінансової допомоги.

Практичні рекомендації щодо впровадження німецького досвіду фінансування регіонального розвитку в Україні полягають у такому: необхідно запровадити чіткий розподіл функцій і джерел коштів між центральними та місцевими органами влади з урахуванням механізму «горизонтального вирівнювання» з визначенням економічних особливостей територій; для реформування механізму господарювання на регіональному рівні необхідно вивчити досвід фінансування стійкого розвитку окремих регіонів Німеччини; для розвитку господарської діяльності економічно розвинених областей держави необхідно спрямовувати бюджетні асигнування, що здатні за короткий час забезпечити економічний ефект, унаслідок цього збільшаться надходження до дохідної частини державного і місцевих бюджетів, а також більше бюджетних коштів виділятиметься на фінансову підтримку слаборозвинених регіонів; вивчення особливостей фінансування місцевого самоврядування у Німеччині дасть змогу виділити характерні риси цього процесу та запобігти поширенню негативних явищ, а також дослідити позитивний досвід, який може бути використаний під час проведення політики децентралізації державних фінансів в Україні [5].

Економічну ефективність децентралізованої бюджетної системи доводить досвід однієї з найбільш динамічних економік Європи – Словаччини, яка, як і Україна, менш ніж два десятиліття назад взагалі не мала інститутів місцевого самоврядування, а фінансові ресурси і більшість повноважень концентрувалися на рівні держави. Наслідком централізованої системи стали: асиметричність розподілу ресурсів між різними регіонами, інертність економічної політики місцевої влади, низька ефективність використання бюджетних коштів, лобізм та високий рівень корупції.

Після створення незалежної Словацької Республіки країна переглянула співвідношення розподілу повноважень, відповідальності та фінансів між різними рівнями влади. Завдяки проведенню комплексу реформ місцеве самоврядування отримало реальну владу і достатні фінансові ресурси для своєї діяльності, що сприяло підвищенню ефективності бюджетної системи. Це дало змогу мінімізувати вищенаведені проблеми і створити умови для динамічного економічного зростання країни. На мікрорівні децентралізація сприяла покращенню якості публічних послуг, соціально-економічного становища міст та селищ, розвитку депресивних регіонів, зростанню кількості робочих місць та уповільненню міграційних процесів, зумовлених економічними чинниками.

Варто зауважити, що фінансування власних функцій у Словаччині відбувається за рахунок власних доходів бюджетів. Через це місцеві органи влади зацікавлені в зростанні доходів, а тому:

- мають стимул для реалізації податкового потенціалу на відповідній території, що у цілому підвищує фіскальну ефективність податкової політики;
- посилену увагу приділяють стимулюванню ділової активності на власній адміністративно-територіальній одиниці, що сприяє зростанню доходів місцевих бюджетів та зростанню економіки на національному рівні;
- активно самі займаються комерційною діяльністю для отримання додаткових коштів до бюджету, що також стимулює ділову активність.

Одним із чинників успішної децентралізації у Словаччині стало те, що передача повноважень супроводжувалася симе-

тричною бюджетною децентралізацією. З 1 січня 2005 р. країна перейшла на нову бюджетну систему. Ключове її завдання полягає в укріпленні фінансової бази місцевого самоврядування, визначенні власних доходів органів місцевого самоврядування вищого рівня та запровадженні нового механізму фінансування делегованих функцій.

Завдяки бюджетній децентралізації органи місцевого самоврядування отримали надійну фінансову базу, достатню для реалізації власних функцій. Якщо до 2005 р. частка трансфертів у структурі дохідної частини бюджету сягала 60–70%, то нині близько 70% доходів та витрат муніципалітетів ґрунтуються на власних джерелах, решту становлять цільові дотації з державного бюджету. При цьому всі власні функції фінансуються місцевими бюджетами виключно за рахунок власних надходжень, а державні трансферти мають цільовий характер і спрямовані на фінансування делегованих державою функцій. Це дало змогу сформувати ефективну бюджетну систему, в якій фінансові потоки є прозорими, а ефективність використання коштів прослідковуються за системою чітких критеріїв.

Загалом фінансові джерела розподілені між різними рівнями влади таким чином, що регіони й уряд мають потужну фінансову базу для своєї діяльності, а держава здійснює трансферти до місцевих бюджетів не тому, що вони не можуть профінансувати свої мінімальні потреби, а на виконання делегованих функцій. Будучи повністю відповідальними за соціально-економічний стан відповідної адміністративно-територіальної одиниці, органи місцевого самоврядування проводять активну економічну політику, у тому числі в питаннях пошуку та залучення інвесторів. Це сприяє як розквіту регіонів, так і високій економічній динаміці Словацької Республіки загалом [6, с. 63–67].

На сучасному етапі розвитку України бюджетна децентралізація є тим інструментом, який надає органам місцевого самоврядування можливості для пошуку ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань. Здобуття органами місцевого самоврядування більш широких повноважень, своєю чергою, має активізувати мотиваційний чинник розширення власної фінансової бази за рахунок внутрішніх джерел та вироблення відповідних механізмів акумуляції додаткових фінансових ресурсів до місцевих бюджетів, тому для забезпечення ефективного регіонального розвитку в Україні необхідне подальше впровадження бюджетної децентралізації з урахуванням зарубіжного досвіду, зокрема Словаччини. Реалізація заходів щодо бюджетного реформування в контексті бюджетної децентралізації в Україні сприятиме забезпеченню стійкої дохідної бази місцевих бюджетів, а також підвищенню ступеня їх фінансової спроможності та ефективності використання бюджетних коштів.

Також важливим для України є чеський досвід регіональних реформ. Фінансовими інструментами підтримки регіонів у Чехії визначено субсидії (включаючи субсидії на робочу силу); низькопроцентні позики чи позики, спрямовані на розвиток пріоритетних територій або територій, що мають певні привілеї; повернення фінансової допомоги. Цей інструментарій відзначається своєю конкретністю, що запобігає розпорошенню державного бюджету і формуванню споживацької схеми з боку депресивних регіонів, а також дає змогу максимізувати підтримку територій, які активно розвиваються.

Система залучення інвестицій в окремі галузі і райони Чехії має декілька специфічних інструментів. Їх можна розглядати як додаткові засоби стимулювання регіонів. Найбільш

значущими серед них є: податкові пільги, дотації на створення робочих місць, дотації на перенавчання та земельні трансферти за символічну плату.

Таким чином, поєднання регіональних, інвестиційно-інноваційних та інших підходів до стимулювання розвитку певних територій створює, з одного боку, регіональну модель, яка досить чітко ідентифікується в Європейському Союзі, а з іншого – зберігає національну специфіку.

Регіональний розвиток стає пріоритетним напрямом сучасної внутрішньої політики Чеської Республіки. За планом адміністративної реформи після 2000 р. тут функціонують 14 самоврядних регіонів, кожен з яких повинен мати своє агентство регіонального розвитку – головний координаційний центр проєктів та програм економічного та соціального розвитку території [7, с. 257].

Словенія – одна з найменших за площею країн, які приєдналися до ЄС у 2004 р. Невдовзі після створення суверенної держави та формування її інституцій Словенія почала розробляти політику розвитку, проводити економічні реформи, відновлювати промисловість та інші сектори економіки. У Словенії передбачені такі фінансові інструменти стимулювання, як: інвестиційні стимули та трансферти муніципалітетам; субсидії компаніям на початкові інвестиції та створення можливостей працевлаштування; кредити муніципалітетам на спільне фінансування проєктів з економічної інфраструктури та інфраструктури розвитку; кредити та гарантії компаніям, які займаються сільськогосподарським бізнесом; капіталовкладення у конкретні проєкти державного значення; трансферти державного капіталу муніципалітетам для спільного інвестування в проєкти регіонального розвитку для ефективного повторного використання державного капіталу (наприклад, нерухомість, природні ресурси тощо) [8, с. 27].

Щодо використання вирівнювальних трансфертів для стимулювання регіонального розвитку, то варто розглянути досвід Канади як країни, що успішно вирівнює дисбаланси в розвитку своїх регіонів за їх рахунок.

Загалом у Канаді чітко проявляються два види фіскальних дисбалансів: вертикальний і горизонтальний. Вертикальний виникає тоді, коли зобов'язання провінцій непропорційно великі щодо їх доходів. Такий дисбаланс усувають завдяки передачі зобов'язань на федеральний рівень (наприклад, допомога сім'ям і страхування на випадок безробіття) або шляхом передачі частини податкових повноважень федерального уряду регіональним. Горизонтальні дисбаланси долають за рахунок вирівнювальних трансфертів.

У Канаді діяльність, спрямовану на вирівнювання рівнів економічного розвитку регіонів, почав здійснювати уряд країни ще на початку 60-х років минулого століття і досі має високий державний пріоритет. Здійснення її відбувається шляхом прямих фінансових трансфертів у рамках надання допомоги депресивним регіонам (насамперед атлантичним штатам), а також реалізації цільових державних програм, які передбачали розвиток і вдосконалення усіх видів інфраструктури, підтримка приватних інвестицій, надання податкових та інших пільг, субсидування і підтримку місцевого бізнесу [9, с. 128].

У США пріоритетним напрямом вирівнювання регіональних диспропорцій є фінансова підтримка проблемних регіонів. Найбільш ефективним інструментом виявилось бюджетне фінансування окремих секторів економіки в депресивних регіонах, причому основна частина фінансування з федерального бюджету спрямовувалася на субсидіювання та кредитування

заходів щодо раціонального використання ресурсів і охорони навколишнього середовища, розвитку промисловості та сфери надання податкових та амортизаційних пільг. Керівництво регіональними програмами здійснюють не самі регіони, а система спеціальних незалежних установ при федеральному уряді і спеціально створені федерально-штатні органи [9, с. 127].

Варто зазначити, що у практиці зарубіжних країн накопичений значний досвід створення та функціонування агентств регіонального розвитку. Так, найбільш поширеною у США є така організаційна форма агентства регіонального розвитку, як державна інвестиційна корпорація. В основі її діяльності була покладена політика концентрації державних інвестицій, які спрямовувалися на розвиток міст, а останні, своєю чергою, здійснювали б позитивний економічний вплив на відсталу економічну периферію. Згодом від політики домінування державних інвестицій поступово перейшли до дольового фінансування регіональних проєктів із боку федерального центру, регіону і місцевих громад, що сприяло об'єднанню всіх груп інтересів відносно цілей регіонального розвитку (ефект співучасті) [10].

Щодо європейських країн, то у Швеції створюються державні регіональні компанії, які беруть дольову участь у реконверсії підприємств і організації виробництва нових товарів, підтримують малі і середні підприємства.

У Нідерландах створено п'ять державних компаній регіонального розвитку. Їх головна мета – вдосконалення економічної структури регіонів і розв'язання проблем безробіття. Вони стимулюють розвиток власного потенціалу провінцій та посилення зв'язків між регіональною та національною промисловістю, надають допомогу малим та середнім підприємствам, приймають дольову участь у діяльності окремих фірм [7, с. 254].

У Бельгії функціонують регіональні інвестиційні компанії, що стимулюють створення, реконструкцію та розширення приватних фірм, сприяють створенню нових державних компаній. Існують також регіональні корпорації розвитку, що управляють регіональними банками даних, підтримують секторальні інтереси та беруть участь в антикризовому менеджменті окремих фірм [11, с. 53].

В Україні створено Державний фонд регіонального розвитку, мета діяльності якого – фінансування регіонального розвитку. Проте, зважаючи на зміни, які відбуваються у системі місцевого самоврядування України упродовж останніх років, у контексті децентралізації актуалізується необхідність створення регіональних фондів розвитку та агенцій регіонального розвитку.

Зокрема, доцільність створення регіонального фонду розвитку полягає у підтримці та стимулюванні розвитку регіонів на основі ефективного управління власним фінансовим потенціалом. Система розподілу коштів цього фонду має суттєво відрізнятися від тієї, яка застосовується для Державного фонду регіонального розвитку. У регіонах відкриваються більші можливості щодо раціонального розподілу коштів фонду і формування конкретних умов їх використання. Кошти розподіляються між проєктами на конкурсній основі відповідно до встановлених умов. Стратегічна мета та цілі створення і функціонування регіонального фонду розвитку визначаються стратегіями регіонального розвитку, що розширює можливості для збільшення обсягів власного фінансового ресурсу регіону та ефективності його використання.

Отже, враховуючи досвід зарубіжних країн у сфері регіонального розвитку, варто звернути увагу на інституційне

забезпечення, зокрема регіональні фонди розвитку й агенції регіонального розвитку та їхні мережі, що функціонують на державно-партнерських принципах, тобто ефективно співпрацюють із центральною та місцевою владою і забезпечують ефективну взаємодію влади, бізнесу та громадськості, створюючи якісно нове економічне середовище.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку вказує на те, що державна підтримка в країні має бути орієнтована на стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів та посилення їх конкурентоспроможності. Досягнення таких результатів в Україні можливе за умови використання фінансових інструментів, що спрямовані на зменшення фіскальної допомоги на вирівнювання, тобто використання фінансових стимулів (зокрема, надання грантів на розвиток), що є поширеними інструментами реалізації регіональної політики ЄС і доцільними для застосування у вітчизняній практиці в умовах сьогодення для посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування в нарощенні власного фінансового потенціалу. Пильна увага має приділятися тим видам допомоги, що пов'язані з поліпшенням бізнес-середовища та стимулюванням інвестиційної діяльності, тобто застосування «м'яких» інструментів стимулювання, що сприяють розвитку регіонів через активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, які функціонують на їх території. Необхідним є подальше зміцнення тенденцій щодо надання різних видів фінансової допомоги для підтримки регіонального розвитку на конкурсній основі. Також невід'ємною умовою ефективного розвитку регіонів є інституційне забезпечення, зокрема регіональні фонди розвитку або агенції регіонального розвитку, що передбачають покращення бюджетного самозабезпечення регіонів.

Література:

1. Стройко Т.В. Стратегічні напрями функціонування фінансових інструментів регіональної політики ЄС / Т.В. Стройко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – 2015. – Вип. 2. – С. 32–37.
2. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) : [монографія] / Л.Л. Тарангул. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 286 с.
3. Менеджмент європейської економічної інтеграції : [підручник] / С.М. Писаренко, Н.В. Горін, Л.А. Українець [та ін.] ; за ред. С.М. Писаренко. – К. : Знання, 2012. – 373 с.
4. Черничко С.Ф. Регулювання регіонального розвитку в Україні та за кордоном (досвід Німеччини) / С.Ф. Черничко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.15. – С. 252–256.
5. Руденко В.В. Зарубіжний досвід фінансування місцевого самоврядування / В.В. Руденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://buktoloka.cv.ua/index.php?option=com_content&vie

w=article&id=115%3A2011-01-12-10-15-12&catid=13%3Apublications&Itemid=16&lang=uk.

6. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання / За ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 72 с.
7. Карпець С.Л. Світовий досвід управління регіональним розвитком / С.Л. Карпець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2008. – № 2(44). – С. 252–258.
8. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід / В. Куйбіда, А. Ткачук, Т. Забуковець-Ковачич ; за заг. ред. Р. Ткачука. – К. : Леста, 2010. – 224 с.
9. Лучик С.Д. Світовий досвід формування та реалізації політики регіонального розвитку та можливість його запровадження в Україні / С.Д. Лучик, В.Є. Лучик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.18. – С. 124–131.
10. Керецман В.Ю. Проблеми формування регіональної політики та регіонального управління в Україні / В.Ю. Керецман [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sustainable-cities-net.org.ua/publicationshow.php?id=244>.
11. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні : аналіз. доп. / С.О. Біла, Я.А. Жаліло, О.В. Шевченко, В.І. Жук [та ін.] ; за ред. С.О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 80 с.

Нечипоренко А.В. Зарубежный опыт использования финансовых инструментов стимулирования регионального развития

Аннотация. В статье рассмотрен зарубежный опыт использования финансовых инструментов стимулирования регионального развития. Выделены финансовые инструменты, которые позволили странам достичь высоких темпов развития регионов. Определена необходимость применения финансовых инструментов стимулирования регионального развития в Украине с учетом опыта развитых стран мира.

Ключевые слова: финансовые инструменты, региональная политика, региональное развитие, децентрализация, межбюджетные трансферты, агентства регионального развития.

Nechyporenko A.V. The foreign experience of financial instruments stimulation for the regional development

Summary. In the article, the foreign experience of financial instruments stimulation for regional development is considered. Financial instruments, which have allowed countries to reach high rates of development of regions, are allocated. The necessity of the use of financial instruments stimulation for the regional development in Ukraine taking into account experience of the developed countries of the world is defined.

Keywords: financial instruments, regional policy, regional development, decentralization, intergovernmental transfers, regional development agencies.